

Överförmyndarnämnden informerar om ansökan om god man eller förvaltare (ställföreträdare)

Detta informationsblad vänder sig till dig som behöver god man eller förvaltare, eller som är nära anhörig till en person som behöver ställföreträdare, och som ska göra en ansökan om god man eller förvaltare.

Tingsrätten fattar beslut om anordnande av god man eller förvaltare. För att en god man eller förvaltare ska kunna förordnas för någon krävs att vissa angivna förutsättningar i lagen (11 kap föräldrabalken) är uppfyllda. En ansökan om god man eller förvaltare måste därför innehålla vissa uppgifter och handlingar. Nedan lämnas en beskrivning av vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda, vilka uppgifter anmälan ska innehålla och vilka handlingar som ska bifogas anmälan för att snabbt kunna behandlas av tingsrätten.

Den som får en god man eller förvaltare kallas huvudman.

God man

Lagen anger att om någon på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person, så ska rätten förordna en god man om det behövs. Hjälpbehovet kan därför avse allt från att betala räkningar, ta kontakt med myndigheter eller ansöka om olika bidrag.

För att en god man ska kunna förordnas för någon krävs att denne själv samtycker, eller själv ansöker om att få en god man. Om personen inte kan uttrycka sin mening krävs ett läkarintyg som visar att han eller hon inte kan uttrycka sin åsikt.

Innan ett godmanskap kan anordnas måste det först säkerställas att mindre ingripande åtgärder inte skulle vara tillräckliga för att tillgodose den hjälpbehövande behov. Vanliga exempel på mindre ingripande åtgärder som kan ersätta ett godmanskap är;

- Fullmakt
- Framtidsfullmakt

- Anhörigbehörighet, vilket innebär att lagstiftningen ger de närmast anhöriga till den enskilde rätt att för personens räkning sköta vardagliga angelägenheter som att betala räkningar, teckna hemförsäkring och ansöka om bidrag
- Insatser från socialtjänsten, exempelvis boendestödjare, budget- och skuldrådgivning, egnamedelsförvaltning eller personligt ombud.

Det är först om dessa åtgärder inte är tillräckliga för att tillgodose hjälpbehovet som en god man kan anordnas.

Förvaltare

I vissa fall räcker det inte med ett godmanskap för att hjälpa en person på ett tillfredsställande sätt. Om en person är ur stånd att vårda sig eller sin egendom kan rätten, om det föreligger risk för att personen drabbas av skada, förordna en förvaltare. Genom att en förvaltare förordnas mister personen hela eller delar av sin rättshandlingsförmåga, till exempel rätten att ingå avtal. Ett förvaltarskap är således en mycket ingripande åtgärd och får därför endast anordnas om det inte är tillräckligt att god man förordnas. Behovet av förvaltarskap måste styrkas genom ett särskilt läkarintyg.

Ansökan om god man eller förvaltare

Vem kan ansöka om god man eller förvaltare?

- Den som har behov av god man eller förvaltare
- Make/maka eller sambo och närmaste släktingar
- Överförmyndarenheten
- Tingsrätten (kan ta upp frågan om god man på eget initiativ)

Blankett för ansökan finns på nacka.se/godman eller kan beställas från överförmyndarenheten på Nacka kommun. Ansökan skickas till Nacka tingsrätt, Box 69, 131 07 Nacka.

Ansökan ska innehålla

- En begäran om att godmanskap eller förvaltarskap ska anordnas
- En redogörelse för varför god man eller förvaltare behöver förordnas
- Uppgifter om den som ska få en god man eller förvaltare, fullständigt namn, personnummer, adress, eventuell telefon
- Förslag på god man eller förvaltare om sådant finns (ej obligatoriskt)
- Uppgifter om eventuella närmare släktingar, namn, adress, telefon samt släktförhållande (maka/make eller sambo, syskon, barn etc.)
- Uppgifter om den som gör ansökan; namn, adress, telefon, personnummer samt eventuellt släktskap
- Underskrift av den som gör ansökan.

Handlingar som ska bifogas ansökan

- Personbevis för den som ska ha god man eller förvaltare, med uppgifter om närmaste anhöriga
- Läkarintyg som visar att ett behov av god man eller förvaltare föreligger. Läkarintyget ska utfärdas på de av Socialstyrelsen fastställda blanketterna för anordnande av godmanskap och förvaltarskap som läkaren hittar på Socialstyrelsens hemsida, socialstyrelsen.se
- En social utredning som styrker behovet av god man eller förvaltare. Utredningen kan t ex göras av en kurator, biståndsbedömare inom socialtjänsten eller av en budget- och skuldrådgivare
- Om det finns förslag på en god man eller förvaltare ska ett åtagande bifogas förslaget. Det bör även framgå i vilken relation ställföreträdaren står i förhållande till huvudmannen (t.ex. bror, syster, förälder, granne, utomstående)
- Ett skriftligt samtycke från den det gäller (om det är möjligt) om det är någon annan som står som sökande
- Skriftligt yttrande från andra närstående i de fall sökanden är en make, maka eller sambo eller släkting.

Handläggningen

Handläggningen av ansökan är avgiftsfri. Om handlingarna inte är kompletta vid ansökan föreläggs den som gjort ansökan att inkomma med kompletteringar. När handlingarna är kompletta och tingsrätten bedömer att förutsättningarna för ett godmanskap eller förvaltarskap föreligger fattar tingsrätten ett beslut. När tingsrätten fattat sitt beslut och överförmyndarnämnden fått del av det utfärdar nämnden ett registerutdrag om ställföreträdarskap. Registerutdraget är ett bevis på att ställföreträdaren har rätt att företräda huvudmannen.

Uppdraget som god man/förvaltare

Uppdraget kan innefatta tre områden:

- **Bevaka huvudmannens rätt**, t.ex. bevaka huvudmannens intressen i samband med ett arvskifte, söka berättigade bidrag m.m.
- **Förvalta huvudmannens egendom**, t.ex. betala räkningar, placera kapital, ordna avbetalningsplaner för skulder etc. Uppdraget kan också begränsas till att avse en begränsad del av huvudmannens tillgångar som t.ex. en fastighet.
- **Sörja för huvudmannens person**, t.ex. se till att huvudmannen får en fungerande hemtjänst, social omvårdnad, kläder etc.

Omfattningen av uppdraget är naturligtvis helt beroende av huvudmannens behov och vilka tillgångar huvudmannen disponerar.

Överförmyndarnämndens kontroll

Överförmyndarnämndens uppgift är att skydda huvudmannens intressen. Nämnden har därför ett tillsynsansvar över gode män och förvaltare. Överförmyndarenhetens personal arbetar på uppdrag av nämnden.

Som ett led i den kontroll överförmyndarnämnden är skyldig att utföra ska ställföreträdaren ge in en förteckning till överförmyndarenheten, över huvudmannens samtliga tillgångar och skulder när uppdraget påbörjas.

Varje år ska en årsräkning med uppgift om årets samtliga inkomster och utgifter samt tillgångar och skulder vid periodens början och slut inges till överförmyndarenheten. När uppdraget är slutfört ska en sluträkning inges. Kravet på redovisning medför att ställföreträdaren löpande måste bokföra alla transaktioner som utförs för huvudmannen och spara alla verifikationer.

Vissa mer omfattande åtgärder som försäljning av fastighet, avveckling av huvudmannens bostad med mera, kräver särskilt godkännande av överförmyndarnämnden.

En god man eller förvaltare har rätt att erhålla ett skäligt arvode för sitt uppdrag. Arvodet ska normalt betalas av huvudmannen. Vidare information om arvodet till god man och förvaltare finns på Nacka kommuns hemsida.